

**ДО: КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

ПРАВНО МНЕНИЕ

КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
Вх. № 425/21
Дата 14.07.2025 г.

От: гл. ас. д-р Дилян Начев, юридически факултет на СУ „Св. Климент Охридски“.

Относно: конституционно дело № 8/2025 г.

На основание: чл. 18, ал. 2 от Закона за Конституционен съд и чл. 20а, ал. 3 от Правилника за организацията на дейността на Конституционния съд.

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

в отговор на отправената към мен покана, предоставям писменото си мнение по предмета на конституционно дело № 8 от 2025 г.

Делото е образувано по искане на Президента на Република България и е допуснато в частта, в която се иска задължително тълкуване на чл. 77, ал. 1, т. 1 и 2 и чл. 84, т. 5 от Конституцията във връзка с отговор на следния въпрос: Съобразно конституционните си правомощия разполага ли председателят на Народното събрание с компетентност да преценява изискванията, при които е допустимо произвеждане на национален референдум, като отклонява предложение, направено от субект, овластен със закон?

Представено накратко, мнението ми по поставения и допуснат до разглеждане въпрос е следното:

Председателят на Народното събрание е длъжностно лице, притежаващо от гледна точка на правото донякъде двойствена същност. От една страна, той е „пръв сред равни“, т.е. един от 240-те народни представители, без неговият глас да има по-голяма тежест от тази на останалите депутати при гласуванията в парламента. От друга страна, макар да е член на колективен орган, председателят на Народното събрание разполага и със самостоятелни правомощия, предвидени в Конституцията или в закон (в това число, разбира се, и в Правилника за организацията и дейността на Народното събрание). Примери за такива самостоятелни правомощия са откриването, ръководенето и закриването на заседанията на Народното събрание и осигуряването на реда при провеждането им (чл. 77, ал. 1, т. 3 от КРБ); обнародването на решенията, декларациите и обръщенията, приети от Народното събрание (чл. 77, ал. 1, т. 5 от КРБ) и др.

Самостоятелните правомощия на председателя на Народното събрание обаче са изрично предвидените в Конституцията и законите. Списъкът им не е изчерпателен, тъй като от него могат да бъдат премахвани съществуващи досега правомощия или съответно към него да бъдат добавяни нови, но със сигурност председателят не притежава правомощия, които не са изрично предвидени, нито такива, които са част от компетентността на друг конституционнопредвиден орган. Това е израз на действащия в публичното право принцип за общозабранителния режим, имащ за цел да ограничава възможността за произвол от страна на публичноправните субекти. Председателят на Народното събрание не може нито да упражнява правомощия, които не са изрично предвидени, нито да изземва правомощия на други органи, включително и с тяхното изрично или мълчаливо съгласие.

В конкретния случай нито в Конституцията, нито в Закона за пряко участие на гражданите в държавната власт и местното самоуправление, нито

в друг нормативен акт е предвидено правомощие на председателя на Народното събрание да преценява изискванията, при които е допустимо произвеждането на национален референдум, съответно да отклонява предложение, направено от субект, овластен със закон. Това правомощие принадлежи единствено на самото Народно събрание, а в крайна сметка и в случай, че бъде сезиран и на Конституционния съд на Република България. Следователно решението за (не)допускането на референдум може и трябва да бъде прието единствено от самото Народно събрание, като волята му не може нито да се предполага, нито да се изразява еднолично от неговия председател. Последният има право да участва в обсъжданията и гласуването, но не и да упражнява еднолично правомощия на самия парламент.

С оглед гореизложеното смятам, че отговорът на поставения тълкувателен въпрос би следвало да бъде отрицателен. Председателят на Народното събрание не може да преценява самостоятелно изискванията, при които е допустимо произвеждането на национален референдум и съответно евентуално да отклонява искания за такъв, направени от субект, овластен със закон, тъй като това правомощие принадлежи на самото Народно събрание, а не на отделен народен представител, дори и с качеството „председател“.

С уважение: д-р Дилян Начев